

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรของหมอพื้นบ้านในจังหวัดพัทลุง

Utilization Knowledge in Medicinal Plants of Traditional Healers in Phatthalung Province

โดย

ดร. เกศริน	มณีพูน
นางสาวชนม	ขุนเอียด
นางสาวนิศาชล	แซ่ด่าน
นางสาวเยาวลักษณ์	เดียนวน
นางสาวสุพัตรา	พรหมอินทร์
นายสมโภช	ปิ่นสุข
นายนิติพล	รักเล่ง
นายวาทีต	คงพุด
นายวิญญู	วงศ์วิวัฒน์

คณะกรรมการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ปี 2553 - 2554

บทคัดย่อ

ภูมิปัญญาการใช้พืชสมุนไพรของหมอพื้นบ้านในจังหวัดพัทลุง

เกศริน มณีnoon ชวนชม ขุนเอียด นิสาชล แซ่ด่าน เยาวลักษณ์ เตียนวน สุพัตรา พรหมอินทร์ สมโภช ปิ่นสุข
นิติพล รักเล่ง วาทีด คงพูล วิญญู วงศ์วิวัฒน์

คณะกรรมการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การศึกษาภูมิปัญญาการใช้พืชสมุนไพรของหมอพื้นบ้านในจังหวัดพัทลุง จำนวน 9 คน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยอาศัยแบบสัมภาษณ์ สอบถามข้อมูลการใช้ประโยชน์ วิธีการใช้ การจัดตำรับยา และการเก็บตัวอย่างพืชสมุนไพรพร้อมกับหมอพื้นบ้าน รวบรวมพืชสมุนไพรได้ทั้งสิ้นจำนวน 263 ชนิด 198 สกุล 81 วงศ์ วงศ์ที่นำมาใช้ประโยชน์มากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ Euphorbiaceae 25 ชนิด Fabaceae 23 ชนิด และ Zingiberaceae 16 ชนิด นำพืชสมุนไพรทั้งหมดมาจำแนกกลุ่มตามสรรพคุณ สามารถจำแนกได้ 14 กลุ่ม พบสมุนไพรใช้รักษาไข้มากที่สุด จำนวน 63 ชนิด นอกจากนี้ รวบรวมตำรับยาได้ทั้งสิ้น 269 ตำรับ พบตำรับยารักษาไข้มากที่สุด จำนวน 40 ตำรับ และพบตำรับยารักษาโรคเด็กน้อยที่สุด จำนวน จำนวน 10 ตำรับ

Abstract

Utilization Knowledge in Medicinal Plants of Traditional Healers in Phatthalung Province

Katesarin Maneenoon, Chonchom Khunaiad, Nisachon Saedan, Yaowaluk Tianon, Supatra Promin,
Sompoed Pinsuk, Nitiphol Rukleng, Watid Kongpool and Winyu Wongwiwat

Thai Traditional Medicine Faculty, Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla Province

The purpose of this study was to defined the role of traditional healers in Phatthalung Province and examine their uses of medicinal plants for the treatment of health conditions. Nine traditional healers were chosen for in depth study. Data was obtained using in-depth interview via questionnaires to record information and topics related to the medicinal use of medicinal plants. A total of 263 of medicinal plants, belonging of 198 genera in 81 families were found. The high numbers of the utilized species belong to the family Euphorbiaceae (25 species), Fabaceae (23 species), and Zingiberaceae (16 species), respectively. The medicinal plants can be classified by their properties into 14 groups of diseases. The most of medicinal plants were found in fever treatment which possesses 63 species. In addition, 269 prescriptions were collected. The most of prescriptions was found in fever disease which possesses 40 prescriptions and the least was found to the groups of children disease which possesses 10 prescriptions.